
MAGYAR MŰSA.

Költ Bétshen 19. Septemberben 1787.

Jó Kívánság. H. P.

Mióért kérem gyakran szívből ISTENemet?
Mióért terjesztem ki az égre kezemet?

Mért emelem hozzád ISTENem! szívemet?

Mit kérek? mért nyújtom hozzád kéréfemet?

Gazdag Indiának nem kérem kintseit,
 Nem Kalabriának jól legelt ökreit;
 Nem Kámpániának bor termő hegyeit,
 Sem Sárdiniának termékeny mezeit.

De magamnak kérek én csak tsendefléget,
 ISTENi félelmet, Virtust, Kegyesléget;
 Kérek a' köz jóra termett készütséget,
 Végre jól el-töltött éltémre jó véget.

Hazámnak azt kérem, hogy jó békesléggel
 Nyugodjék, mivelje földét tsendefléggel,
 A' melly légyen áldott bőv termékenységgel,
 'S fizellen a' magért usorát bővséggel.

Ne hozzon az idő réája éhséget,
 Nyavallyát, dög halált, avagy más inséget:
 Ne szállítson rá jajt, bút, 's keferüséget;
 Hanem adjon néki hirt, fényt 's ditsőséget.

Az ellenség innet üzessék megszfére,
 A' melly törne kedves Hazámnak vesztére;

Yyy

Ne

Ne fesse de még-is Nemzetemnek vére
 A' földet, ha menne annak üzésére. *)
 De ne keljen menni. Az Had vettetteffék
 Lántzra: a' Dühösfég mellé rekeszteffék?
 Hogy bár a' vér-ontást ordítva kereszék;
 De még-is afféle Hazánkban ne essék.
 Jó napok földünkre Egek! derüljenek
 A' jó napok még jobb napokat szüljenek:
 A' Vasból ezután ne kardok légyenek;
 Hanem szántó-vasok abból készüljenek.
 Már ezután strátát farkafok áljanak
 A' juhoknak, 's nékik semmit ne ártsanak:
 A' kemény tser-fákból méz tfepek folyjanak;
 Szöllő gerezdekkel békrok rakodjanak.
 A' dedergő tél már veszfzen el havával:
 Légyen az esztendő hoszszú tavaszszával
 Kellemetes: a' rét mindenkor rósával
 Ekesüljen: a' sik mező gabonával.
 Igaz-is, hogy ha az emberek élnének
 Kegyesen; bár meg-nem tellyesedhetnének
 Mind ezek; de fokak még-is meg-lennének:
 Kivánt örömök közt napjaink telnének.
 Meg-adná az ISTEN szívünk' tsendeslégét,
 Nem hagyná meg szünni Hazánk' békeslégét;
 Szállitná egyenként ránk kegyelmességét;
 Végre meg szentelné életünknek végét.
 De ha kegyelléggel nem telik életünk;
 Ha minden vétkeket és bünt meg-nem vetünk;
 Úgy fok gonoszoktól 's veszélytől félhetünk;
 A' mit nem reméltünk, olyat-is érhetünk.

Hogy

*) Mikor ezeket írtam, nagy híre volt a' Törökkel lejá-
 dó háborúnak.

Hogy hát az effállét röllunk el-fordíttuk,
Virtusinknak számát nagyra fokasíttuk,
Szám ki-vettetésbe a' Bünt útosíttuk:
Szerelmünkre ISTENT ezekkel indíttuk.
Nékem ugyan e' van igyekezetemben,
A' Virtus hogy verjen gyökeret szívemben;
Szolgáljak ISTENnek testemben, lelkemben,
Es éljek igazán egész életemben.

Irtam vala Bórbereken Erdélyben 1783-dik
esztend. 30-dik Októberben.

---

*Némelly A. Belgiumbéli nevezetesebb Városoknak
rövid Le-tráfsu.*

BRÜSZSZEL. Ez edgy nagy, szép és népes Vá-
ros. Fő Várossa az egész A. Belgiumnak: igen
kedves és gyönyörűséges fekvése vagyon; minthogy
edgyik része lapájban, a' másik mellette dombon fe-
kűvén kellemetes tekintetet mutatnak. A' Város kö-
zepén foly keresztül edgy Senne nevű viz. Lakossai
kiknek számok 100,000, laknak 14,000 házakban:
8 nagy piattzai és 373 úttzái vagynak. Epületei kö-
zött nevezetesebb a Tanátsház, melly a' régi Góthus
építés mestersége szerént épült, és már 300 esztend-
dös. A' Toronynak magossága 364 láb mértéknyi.
Sok nevezetes Templomai és Klastromai vagynak:
ezen utólsók között igen meg-jegyzésre méltó az úgy-
nevezett *Bégüinok Rendje*. Ezek meg-tartják az
alatt-is még a' Szerzetben vagynak, azt az hatalmot,
hogy a' magok jószágaikban gazdálkodhassanak, és
tfak addig nem szabad meg-házosodni nékiek, míg ki-
nem állanak. Az egész A. Belgiumban vadnak ezek
10,000-ren. Brüsfszelbe laknak közzüllök 4 százan,
kik-

kiknek lakó helyek 20 úttzákat fog-bé, melly kő falal és Sántzakkal vétettetett köröl. Lakosfai Brüsfszelnek ferény és alkalmas emberek, kik magokat a' külömb-külobmb-féle Fabrikák és fokféle kereskedés módja által táplálják: nállok készül a' fájin posztó, tevezör 's több igen fokféle drága portékák, mellyek közzül a' Brüsfszeli Retze egész Európában esméretes. Itt vagyon edgy nevezetes Kanális, melly a' Senne folyó víztől fogva Millebrok nevű falúig nyúlik: méllysége 12 láb, szélessége 16 - 20 Rud, hofzsa 5 óra. Ez a' kereskedést igen könnyűvé teszi; minthogy ebből az Ejszaki tengerig mind vizen lehet útozni. A' Katharina Temploma mellől szokta az oda fel-gyült fokaság, a' Kanálist és azt el-fedő hajokat szemlélni, mellyek nagyobbára Hollándiából, Seelándiából, Flándriából és Antverpiából érkeznek, portékáikat le és fel-rakják. Brüsfszelsből minden azon Tartomány-béli más fő Városok felé, kövel ki rakott utak mennek.

BRÜGGE. Ebben-is nevezetes épületek találtanak: edgy ezek közzül a' Fejedelmek Udvara, mellyet Burgundiai Filep építterett, és a' mellyben az első Filep születtetett. Az úgy-nevezett Gyűlés Templomában láthatni, Maximilian Fő-Hertzeg Feleségének Máriának, ki 1482-ben és az ő Attyának Burgundiai Carolus Audaxnak, ki 1477-ben holt-meg, meg-arannyozott réz Koporsóját. Itt állította-fel 1430-ban Filep, az Arany Gyapjas Rendet, Isabella nevű Portugalliai Fejedelem Afzfonyai való Mátka-ságakör. Itt találta-fel 1410-ben Eyki János az Olajos festék titkát,

NAMUR. Ezen Város fekszik két hegy között a' Maas vagy Mosa nevű viz mellett edgy ezt a' nevet viselő Grófságban, szép és, kivált ennekelötte, erőfs Város, 19 Templomok fok Klastromokkal edgyütt vagynak benne, Nagy Kereskedő Város, Fábrikáira nevezetesen Kéfeire, Olloira, Kardjaira, Flintáira és Pistollyaira nézve. Az ide-való Réz-mívesek tarttyák egész A. Belgiumot rézmívekkel. Az a' kövel ki-rakott út, melly innét a' Löveni Kánálifig nyúlik, került 700,000 forintokban.

LIMBURG Fő-Vároffa éppen ezen nevű Her-tzogségnek: a' Város kitfi és nem népes, Dálhem nevű Hofáttya nagyobb és népefebb. Ez állandó helye az ide tartozó Auszriai Gubernátornak.

GENT, Flándriai Grófságnak Fő-Vároffa; fekvése igen szép, a' kereskedésre nagyon alkalmas, minthogy fok felől jönnek benne a' Kánálifok öszve, és 4 folyó-vizek folynak keresztül rajta, mellyek között a' Scáldis vize nevezetesebb. A' Város Szigeteken fekszik, mellyek 3 száznál több apró és nagyobb hidakkal vagynak öszve ragadva. Két nagyobb Kánáliffai között edgyik szakad a' tengerbe, a' másik pedig 8 orányi hosszúságnyira Brüggéig nyúlik. — Gent Vároffa nagy, és ahoz képeest nem igen népes. Ötödik Károlynak idejében nagyobb volt Párisnál. Edgyik kapujától fogva a' másikig által ellenben 1 orányi járó föld vagyon, melly kapuk között az említett Ötödik Károly, edgy általmazó Kastélyt építtetett vala, mellyet ugyan 1572. a' pártot-ütött Gent-béliek le-rontottanak; de nem sokára ismét felépíttetett. A' Város háza mellett vagyon ama híres Belfort nevű tornny, mellyre 300 grádifokon kelle-
tik

tik fel-menni, és a' mellybe tatáltatik edgy Rolánd
 nevű 11-000-márfányi harang, mellyet csak támadás és
 égés alkalmatosságával szoktanak meg-huzni. A' *Pén-*
tek nevű piatz itten, edgy a' leg-nagyobbak között
 Európában, mellynek közepén vagyon Ötödik Ká-
 rolynak meg-aranyozott álló képe, ki itt 1500-ban
 a' *Fejedelmek Utvarába* születtetett. A' Tartomány-
 béli Gyűlés' helye vagyon a' *Grófok Kastélyába*.
 Ez a' Város teli vagyon Templomokkal és Klastro-
 mokkal, úgymint a' mellyben 55 Templomok, 5
Abbatziák, 8 Barát és 22 Apátza Klastromok, 2 fel-
 lyebb le-írt Béguinek lakó Háza's a' többi, találtak.

LUXEMBURGról, melly az ugyan ezt a' nevet
 viselő Hertzségben vagyon, meg-lehet jegyezni,
 hogy nem nagy Város, részszerént lapájban az *Else*
 folyó víz mellett, részszerént edgy közviklám épült,
 és ezszerént mind fekvésére, mind mesterséges erős-
 ségeire nézve edgy az Európai keményebb erőssé-
 gek között.

OSTENDE, Varos és Ki-kötő-hely, mellyre
 nézve nevezetes Flándriában, a' Német Tenger mel-
 lett. Ezen Ki-kötő-hely szabad, mellyszerént, no-
 ha a' bé-menetel beléje a' kicsi mélységű víznek fok
 helyt fővényes feneké miatt veszedelmes, kötnek ide
 ki még-is esztendőnként közel 2000 nagyobb, és kis-
 febb hajók, az hol a' nagyobb kereskedő Hatalmosá-
 gok között mindeniknek, követségben lévő Polgár-
 Mesterei szoktanak lenni. Innét Londonfelé és más
 helyekre minden héten kétszer indul Posta. *Ostendé-*
től fogva a' tengeren keresztül Londonig 80 Frantzia
 Mértföld vagyon, mellyen a' közzséges által mene-
 tel, ha az idő különben kedvez, tart 24 órákat. In-
 nét

nét szakad edgy mindenütt 28 Láb és 10 Tzolnyi széleffügü Kánális a' Skáldis folyó-vizbe, melly az A. Belgiumi Kereskedést leg-könnyebbé téfzi. Nevezetes itt még a' Nieuport nevű úgy ki-kötő-hely, mellyben folyó nagy kereskedés áll mindenek felett az hal áru-ás és vásárlásban; itt a' töltések és az azokan való kézfűletek olly móddal vagynak, mellyszerént gondolhatatlan hírtelenséggel az egész Tartomány vízzel elboríttathatik.

T u d ó s í t t á s .

Kassán, Septembernek 4-dikén, 1737.

A' Felsőges Hellytartó Királyi Magyar Tanáts. elejébe terjesztvén Ő Felsőségének az én Mélt. Gróf Török Lajos Úrhoz mint a' Tudományoknak ezen Megye-béli Királyi Fő-Igazgatóájhoz nyújtott Februáriusi Représentátiom után, hogy a' Hobgárdi Plébánus, Tisztelendő Ludvig János Uram, az ott lévő Nationális Oskolába tfaknem minden nap' el-jár, a' Tanítónak a' tanításban fegedelmére vagon, és noha az ott támadott kétszeri tűz által maga-is tfaknem az utolsó szegénységig meg-károfordott, még-is az el-fagyva 's éhen Oskolába gyűltt gyermekek között kenyér-fzelteket osztogat, 's az által a' tanulásra tfalogatja, őket kátekhezálja, 's egyedül ő az oka, hogy itt ezen a' meg-nyomorodott lakosú helyen a' gyermekek számofabban gyülekeznek a' letzkére, mint azt Szepesi Oskoláimban akkor tapasztalhattam: Ő Felsőge ennek a' Plébánus Úrnak munkás igyekezetét kegyes tekintetbe méltóztatott venni, 's a' Szepes Vármegye Vice-Íspányának, edgy ötet ezért meg-dícsérő Udvari-Dekrétum mellett, számára edgy arany Mo-

